

**UCHWAŁA NR VIII/145/19
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 30 maja 2019 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za 2018 rok.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a) oraz art. 92 ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r., poz.511) i w związku z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.)

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z efektów pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wyznaczonego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za 2018 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Maciej Biskupski

KATOWICE
dla odmiany

Załącznik do uchwały Nr VIII/145/19
Rady Miasta Katowice
z dnia 30 maja 2019 r.

**SPRAWOZDANIE Z EFEKTÓW PRACY
ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY
ZASTĘPCZEJ za 2018 rok**

Spis treści

I. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2018 r. w Katowicach	3
II. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza	9
III. Koszt realizacji zadań organizatora pieczy zastępczej w 2018 r.	10
IV. Podsumowanie.....	11

I. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2018 roku w Katowicach

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona na podstawie art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.) przez starostę jednostka organizacyjna powiatu, wykonująca zadania systemu pieczy zastępczej.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. Zarządzeniem nr 621/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. oraz zmieniającym je Zarządzeniem nr 1343/2013 z dnia 25 stycznia 2013 r., Prezydent Miasta Katowice wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizował zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wynikające z art. 76 ust. 4 tj:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej

W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przy współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice przeprowadził kampanię na rzecz rodzicielstwa zastępczego. Celem kampanii było pozyskanie z grona mieszkańców Katowic kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych. Promocję rodzicielstwa zastępczego prowadzono także poprzez reklamę w prasie. Opracowano i przekazano do druku artykuły dotyczące rodzicielstwa zastępczego w: gazecie Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólne sprawy”, tygodniku katolickim „Gość niedzielny”, bezpłatnym informatorze miejskim „Nasze Katowice” .

W dniu 17 maja 2018 r. główny specjalista - psycholog Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach - Pani Iwona Wowra wzięła udział w audycji radiowej Radia Katowice, poświęconej rodzicielstwu zastępczemu. Słuchacze dowiedzieli się, jakie warunki muszą spełniać kandydaci na rodzinę zastępczą oraz jak przebiega proces kwalifikacji kandydatów. Ponadto 17 maja 2018 r. w Sali Teatralnej Pałacu Młodzieży w Katowicach odbyła się Konferencja w ramach II obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Wydarzenie miało charakter otwarty i wzięło w nim udział ponad 200 osób zainteresowanych poruszaną tematyką. Konferencję swą obecnością uświetnił Prezydent Miasta Katowice Pan Marcin Krupa oraz następujący prelegenci – Pani Lilianna Krzywicka – Kierownik Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS w Katowicach, Pani Łucja Niedbał – Dyrektor Ośrodka Adopcyjnego TPD w Katowicach, Pani Aleksandra Konieczny-Siwy i Pani Agata Grochowicka z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 5 w Katowicach. W Konferencji wzięła również udział Pani prof. nadzw. dr hab. Jolanta Jastrząb – kierownik Katedry Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Uczestnicy konferencji mogli zapoznać się ze specyfiką rodzicielstwa zastępczego, porozmawiać z rodzinami zastępczymi oraz specjalistami pracującymi w pieczy zastępczej.

Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach stale dostępna była informacja dotycząca warunków, jakie należy spełnić, aby ubiegać się o ustanowienie rodziny zastępczą. Ponadto osoby odwiedzające stronę internetową mogły uzyskać podstawową wiedzę odnośnie procesu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze, rodzajów rodzin zastępczych oraz świadczeń na rzecz rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach umieszczonych.

1	Liczba wykorzystanych druków reklamowych	1000 szt. Poradnika dot. rodzicielstwa zastępczego 2000 długopisów z logo miasta Katowice i napisem Dzień Rodzicielstwa Zastępczego 2000 ulotek poświęconych rodzicielstwu zastępczemu
2	Liczba audycji radiowych, programów telewizyjnych oraz artykułów prasowych, promujących zastępcze rodzicielstwo	4
3	Liczba odsłon zakładki dot. rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej MOPS	666
4	Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących zastępcze rodzicielstwo	1 – obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej

Proces kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej polega w pierwszej kolejności na ocenie spełniania ustawowych warunków, określonych szczegółowo w art. 42 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co zostało potwierdzone w formie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej sporządzanej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Po uzyskaniu zaświadczenia lekarskiego o zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, przeprowadzeniu badań pedagogiczno-psychologicznych i uzyskaniu pozytywnej opinii, kandydaci kierowani są na szkolenie.

Liczba rodzin ubiegających się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej	56*
Liczba rodzin pozytywnie zaopiniowanych	21
Liczba rodzin negatywnie zaopiniowanych	20
Liczba rodzin, które zrezygnowały z procedury kwalifikacyjnej	11

*w przypadku kilku rodzin, proces opiniowania został rozpoczęty pod koniec 2018 r., jednakże opinie zostały wydane w 2019 r.

Łącznie w okresie sprawozdawczym 56 rodzin złożyło wnioski o przeprowadzenie w/w analizy, zaopiniowano 41 rodzin. Ponadto 11 rodzin zrezygnowało z udziału w procedurze kwalifikacyjnej (w tym: 9 rodzin zrezygnowało z udziału jeszcze przed rozpoczęciem procedury; 1 rodzina zrezygnowała po rozpoczęciu procedury i przejściu badań pedagogiczno-psychologicznych oraz w przypadku 1 rodziny rozpoczęto procedurę opiniowania bez ponownych badań pedagogiczno-psychologicznych, ponieważ były one aktualne, natomiast w trakcie procesu złożyła ona rezygnację). Wydano 21 opinii pozytywnych i 20 opinii negatywnych, z uwagi na niespełnianie przez kandydatów wymienionych powyżej warunków ustawowych niezbędnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Tym samym, osoby te nie zostały skierowane na szkolenie. Pomimo 20 opinii negatywnych, w 6 przypadkach sąd ustanowił rodziny zastępcze.

W 2018 r. na wniosek kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wydano 16 zaświadczeń kwalifikacyjnych potwierdzających ukończenie szkolenia i spełnienie ustawowych warunków do bycia rodziną zastępczą oraz 1 odmowę wydania zaświadczenia.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

W 2018 r. zostało przeprowadzone szkolenie dla kandydatów i nowoustanawianych rodzin zastępczych. Dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, szkolenie prowadzone było przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Szkolenia dla kandydatów na niezawodową rodzinę zastępczą przeprowadzone były przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodzin i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom” z Siemianowic Śląskich, według programu zatwierdzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Organizator szkolenia	Kandydaci na rodziny zastępcze spokrewnione (liczba osób)	Kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe (liczba osób)
Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS	18	-
Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom”	-	22

Ponadto w 2018 r. zgłosiła się jedna rodzina zastępcza niezawodowa, wnosząc o przekształcenie w zawodową. Rodzina po uzyskaniu pozytywnej opinii została skierowana na szkolenie dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, które ukończy w kwietniu 2019 r. i w związku z tym nie było możliwości zawarcia umowy jeszcze w 2018 r.

4. Zapewnienie badań psychologicznych osobom pełniącym funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej

W 2018 r. badania psychologiczne kandydatów oraz rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych zastępczych były prowadzone przez psychologów zatrudnionych w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Na podstawie badań psychologicznych dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej wykonywanych raz na dwa lata, sporządzana była opinia określająca predyspozycje i motywacje rodziców zastępczych do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej.

Liczba wydanych opinii dotyczących predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	34*
Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	77

*W okresie sprawozdawczym 1 opinię (dotyczącą 1 osoby) odnośnie posiadania predyspozycji i motywacji, sporządzono na podstawie badania psychologicznego przeprowadzonego pod koniec 2017 r.

5. Zapewnianie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

W okresie sprawozdawczym przeprowadzone zostały szkolenia dla spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, poświęcone tematyce:

- „Zaburzenia emocjonalne u dzieci i młodzieży”. W szkoleniu udział wzięło 14 osób. Szkolenie zorganizowane w ramach projektu „Pomocna dłoń dla rodziny” współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego.
- „Radzenie sobie z trudnymi zachowaniami nastolatków”. W szkoleniu udział wzięło 8 osób. Szkolenie organizowane przez psychologów Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej.
- „Zaburzenia zachowania i rozwoju u dzieci”. W szkoleniu udział wzięło 6 osób, z czego 3 osoby brały również udział w poprzednim szkoleniu. Szkolenie organizowane przez psychologów Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Tematy szkoleń zostały wyłonione na podstawie wyników przeprowadzonego badania potrzeb szkoleniowych wśród rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych.

Celem szkoleń było przekazanie uczestnikom wiedzy o czynnikach, mających istotny wpływ na rozwój psychiczny dzieci i młodzieży, a także o przyczynach zaburzeń emocjonalnych u dzieci i młodzieży oraz wzbogacenie wiedzy na temat charakterystycznych problemów okresu dorastania. Słuchacze mieli także możliwość poszerzenia i wzmocnienia umiejętności radzenia sobie z pojawiającymi się problemami wychowawczymi.

Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach grupowych	25
--	----

6. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

W okresie sprawozdawczym poradnictwo specjalistyczne obejmowało diagnozowanie problemów rodzin zastępczych, ich zasobów i barier oraz udzielanie specjalistycznego wsparcia, pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

W 2018 r. funkcję rodziny pomocowej pełniło 7 rodzin. Łącznie w rodzinach pomocowych umieszczono czasowo 21 dzieci – na okres urlopu lub zwolnienia lekarskiego zawodowej rodziny zastępczej.

Osoby i rodziny, które postanowieniem sądu rodzinnego zostały ustanowione rodziną zastępczą, objęte były wsparciem i pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał 24 koordynatorów, którzy współpracowali z 358 rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, niezawodowymi i zawodowymi (10 rodzin) oraz 110 usamodzielnianymi wychowankami spośród których 57 udzielono wsparcia (w tym najwięcej w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych).

Do najważniejszych zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należały w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnienie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

Spotkania grupy wsparcia były prowadzone przez psychologa i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. W 2018 r. odbyło się 8 spotkań grupy wsparcia, średnio raz w miesiącu (od lutego do czerwca, a następnie od września do listopada).

Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom” z Siemianowic Śląskich liczyła 14 osób, spotkania odbywały się raz w miesiącu po 3 godziny. Głównym celem było uzyskiwanie i dzielenie się wsparciem w pełnieniu funkcji rodzica zastępczego, doskonalenie umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z emocjami w sytuacjach napięcia, inicjowania i wzmacniania pozytywnych zmian w systemie rodzinnym, zapobieganie wyczerpaniu i wypaleniu oraz wypracowanie wspólnych rozwiązań problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Organizowanie grupy wsparcia dawało możliwość rozwijania i utrwalania nabytych kompetencji oraz dzielenia się swoim doświadczeniem związanym z zastępczym rodzicielstwem. Podejmowane w czasie spotkań zagadnienia wynikały z bieżących doświadczeń uczestników, które były wzbogacane o treści służące podniesieniu kwalifikacji oraz rozwojowi osobistemu.

7. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy

W 2018 r. pomimo informacji o możliwości uzyskania pomocy wolontariuszy, żadna rodzina zastępcza nie zgłosiła zapotrzebowania na tego typu pomoc.

8. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi

Systematyczna współpraca ze szkołami, przedszkolami, ośrodkami pomocy społecznej i innymi placówkami ma na celu zgromadzenie informacji o sytuacji socjalno-bytowej, zdrowotnej, dydaktycznej dzieci, jak również sytuacji socjalno-bytowej rodziców naturalnych, władzy rodzicielskiej i alimentów, by na podstawie zgromadzonych dokumentów ocenić możliwość powrotu dzieci do rodziców naturalnych. Na podstawie zgromadzonych dokumentów są przygotowywane oceny rodziny zastępczej i oceny sytuacji dziecka, które są przekazywane do Sądu Rodzinnego.

W ramach pomocy zawodowym rodzinom zastępczym o charakterze pogotowia rodzinnego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował współpracę z:

- Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka,
- Wojewódzkim Zespołem Ochrony Zdrowia Matki, Dziecka i Młodzieży,
- Specjalistyczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Specjalistyczną Poradnią Rodzinną,
- Centrum Opieki nad Dzieckiem Niepełnosprawnym,
- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Oświatowym Dziennego Pobytu Dla Dzieci Niepełnosprawnych,
- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym,
- Niepublicznym Centrum Usług Medycznych Neuro-Med,

- Chorzowskim Centrum Pediatrii i Onkologii,
- innymi placówkami służby zdrowia w Katowicach i w miastach ościennych.

9. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych realizowane było przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, zatrudniający wysoko wykwalifikowaną kadrę merytoryczną psychologów i pedagoga. W okresie sprawozdawczym poradnictwo specjalistyczne obejmowało diagnozowanie problemów rodzin zastępczych, ich zasobów i barier oraz udzielanie specjalistycznego wsparcia, pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Poradnictwo specjalistyczne miało na celu wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu powierzonej im funkcji, wzmocnienie poczucia ich odpowiedzialności za wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz problemów dzieci, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin zastępczych, podniesienie świadomości rodziny poprzez zwrócenie uwagi na indywidualne potrzeby jej członków. Rodzinom zastępczym udzielano również wsparcia w radzeniu sobie z pojawiającymi się kryzysami czy problemami. Z kolei poradnictwo specjalistyczne skierowane do młodzieży, miało na celu wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości oraz naukę budowania celów życiowych poprzez wykorzystywanie własnych zasobów.

Liczba udzielonych rodzinom zastępczym porad indywidualnych	470*
---	-------------

* w tym: 432 porady udzielone przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz 38 porad (w zakresie terapii, mediacji i innej formy wsparcia) udzielone przez Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii.

10. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie praw a rodzinnego

Rodziny zastępcze, które zgłaszały potrzebę uzyskania pomocy prawnej, mogły skorzystać z porad prawnych udzielanych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach. W 2018 r. pomoc prawna w szczególności w zakresie prawa rodzinnego, została udzielona 59 rodzinom zastępczym.

11. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował z Sądem Rodzinnym, informując o całości sytuacji rodzinnej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz o sytuacji rodziny pochodzenia dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzali oceny sytuacji dziecka nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dziecka do lat trzech i nie rzadziej niż co 6 miesięcy w przypadku pozostałych dzieci. Po sporządzeniu oceny sytuacji dziecka formułowano na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego jego pobytu w pieczy zastępczej, a następnie przekazywano ją do właściwego sądu.

Łączna liczba przeprowadzonych ocen zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej	746*
--	-------------

* w tym 112 ocen w rodzinach zastępczych zawodowych; wydano łącznie 18 ocen negatywnych.

12. Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą

Kandydaci zgłaszający gotowość do pełnienia funkcji rodziny niezawodowej i zawodowej przechodzą proces kwalifikacyjny, który polega w pierwszej kolejności na ocenie spełniania warunków określonych w art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wraz

z psychologiem Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej na podstawie zebranych informacji, podczas wizyty w miejscu zamieszkania i przeprowadzonej z kandydatami rozmowy, oraz po skompletowaniu niezbędnych dokumentów, sporządza diagnozę – ocenę sytuacji rodziny. Elementem procesu opiniowania kandydatów na rodziny zastępcze jest przeprowadzenie badań pedagogiczno - psychologicznych określających predyspozycje i motywację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Badania pedagogiczno - psychologiczne wykonywane są przez psychologów i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Po uzyskaniu pozytywnej opinii, kandydaci kierowani są na szkolenie na podstawie programu zatwierdzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze objęte są wsparciem ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psychologów i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, objęci są pomocą i wsparciem pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej, asystentów rodziny Zespołu ds. Asysty Rodzinnej, poradnictwem specjalistycznym pracowników Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii.

13. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Stosownie do art. 42 ust. 1 pkt 5b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, których predyspozycje zostały potwierdzone opinią psychologa. W 2018 r. badania pedagogiczne i psychologiczne były prowadzone przez pedagoga i psychologów zatrudnionych w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Liczba opinii psychologiczno-pedagogicznych	41*
Liczba osób, którym wykonano badania psychologiczno-pedagogiczne	54**

*W 2018 r. wydano 4 opinie psychologiczno–pedagogiczne, dotyczące 6 kandydatów (4 rodziny), sporządzone na podstawie badań, przeprowadzonych pod koniec 2017 r.

**W 2018 r. przeprowadzono badania psychologiczno–pedagogiczne i wydano opinie psychologiczno–pedagogiczne, dotyczące 3 kandydatów (2 rodziny), których proces opiniowania rozpoczął się w 2017 r.

14. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Rodzinom zastępczym oferowana była praca socjalna, specjalistyczne poradnictwo, w tym prawne, psychologiczne i pedagogiczne w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej i Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii oraz w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej. Rodziny informowane były o działających organizacjach i stowarzyszeniach pozarządowych. Wszystkie zawodowe rodziny zastępcze objęte są opieką oddzielnie wyznaczonego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

15. Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Koordynatorzy mają możliwość stałego podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach, zespołach konsultacyjnych, superwizjach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz proponowanych przez podmioty zewnętrzne. Udział w szkoleniach podniósł kompetencję pracowników oraz pozwolił na wymianę doświadczeń zawodowych.

16. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, składa staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy.

17. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Do Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach zgłoszono 15 dzieci z niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych, z czego tylko 3 dzieci zostało zakwalifikowanych do adopcji. Pozostałe 12 dzieci nie uzyskało kwalifikacji do adopcji z powodu długotrwałego pobytu w rodzinie zastępczej oraz głębokich więzi, łączących dzieci z rodzinami zastępczymi. Ponadto do Ośrodka Adopcyjnego Przyjaciół Dzieci w Katowicach oraz Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego Filia w Sosnowcu, zgłoszono 11 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych, z czego 3 dzieci (rodzeństwo) nie uzyskało kwalifikacji do adopcji.

18. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

W przypadku pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej jednocześnie więcej niż 3 dzieci, rodzina ma prawo do pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego i przy opiece nad dziećmi. W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał na podstawie umów zleceń 10 osób do pomocy zawodowym rodzinom zastępczym. Osoby te za wykonane usługi otrzymywały wynagrodzenie w kwocie 13,70 zł. brutto za każdą godzinę, a ich zadaniem było nie tylko krótkotrwałe sprawowanie opieki nad dziećmi (np. w czasie, gdy zawodowa rodzina zastępcza jest z dzieckiem na rehabilitacji lub u lekarza), ale także wyjście z dzieckiem na plac zabaw, wykonanie prania, sprzątanie mieszkania, drobne zakupy itp.

Na wynagrodzenia dla osób pomagających zawodowym rodzinom zastępczym w 2018 r. przeznaczono **114 185,93 zł.**

II. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania rodziców, piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

1. Formy rodzinnej pieczy zastępczej - rodzina zastępcza:

- 1) **spokrewniona** - utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim będących wstępnymi (dziadkami, pradiadkami) lub rodzeństwem dziecka,
- 2) **niezawodowa** - utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim niebędących wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- 3) **zawodowa** - opiekuje się dziećmi niewymagającymi specjalistycznych oddziaływań wychowawczych. W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie licznego rodzeństwa, liczba dzieci w rodzinie zastępczej może się zwiększyć.
  - a) **pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – umieszcza się tu nie więcej niż 3 dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 4 miesiące. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka może być przedłużony, jednak nie więcej niż o kolejne 4 miesiące lub do zakończenia sprawy o powrót dziecka do domu, o umieszczenie w rodzinie adopcyjnej lub w innych formach pieczy zastępczej,
  - b) **specjalistyczna** – w tej rodzinie umieszcza się dzieci niedostosowane społecznie albo dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi, wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji. W tej rodzinie może wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci.

Liczba dzieci i liczba rodzin zastępczych na terenie miasta Katowice w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
liczba rodzin zastępczych	ogółem narastająco	ogółem narastająco	ogółem narastająco
	375	369 *	363*
w tym:			
1. spokrewnione	243	236	228
2. niezawodowe, zawodowe	132	134	136

liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	519	514 **	518
w tym:			
1. spokrewnione	319	297	288
2. niezawodowe, zawodowe	200	218	230

*jedna rodzina zastępcza pełniła równocześnie funkcję rodziny niezawodowej i spokrewnionej

**jedno dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej spokrewnionej, a następnie w niezawodowej

2. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonujące na terenie miasta Katowice.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze

- 1) Dom Dziecka "Tęcza", ul. Rybnicka 1, Oddział Domu Dziecka "Tęcza", ul. Kaszubska 16,
- 2) Dom Dziecka "Stanica", ul. Plebiscytowa 46,
- 3) Dom Dziecka "Zakątek", ul. Brynowska 70 A.

Placówki prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi w Katowicach

- 1) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 1, ul. Leopolda 2/3,
- 2) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 2, ul. Leopolda 3/1,
- 3) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 3, ul. Leopolda 3/2.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej. Przygotowują dzieci do samodzielnego życia w społeczeństwie oraz prowadzą pracę z rodziną naturalną dziecka w celu umożliwienia powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
	Narastająco		
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Katowic	282	262	256
Dzieci pochodzące z terenu Katowic, umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych miast	15	16	13
Razem:	297	278	269

III. Koszt realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2018 r.

Rodzaj wydatku	Roczny koszt
Świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych	4 741 700,10
Świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek	802 396,23
Koszty wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych oraz osób do pomocy w gospodarstwie domowym (ze składkami pracodawcy)	678 951,88
Koszty szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze	47 063,10*
Koszty funkcjonowania i obsługi Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach	1 717 106,39
Całkowity koszt:	7 987 217,70 zł

*w tym między innymi 10 426 zł sfinansowano w ramach projektu z udziałem funduszy unijnych

IV. Podsumowanie.

W latach 2016-2018 zaobserwowano nieznaczny spadek liczby rodzin zastępczych, jednak liczba dzieci pozostaje na tym samym poziomie. W przypadku dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych widoczny jest spadek, co związane jest z szeregiem działań zmierzających do zintensyfikowania pracy z rodziną biologiczną dziecka, mających na celu utrzymanie dziecka w tej rodzinie lub dążenie do powrotu dziecka z placówki do rodziny biologicznej. Dodatkowo rodziny biologiczne oraz dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej zostały objęte wsparciem w ramach Programu Rodzina 500 Plus, co poprawiło jakość życia rodzin i umożliwiła pełne zaspokojenie potrzeb dzieci zarówno podczas pobytu w pieczy zastępczej, jak i po powrocie do rodziny biologicznej.

Planuje się nadal kontynuować dotychczasowe działania w zakresie wsparcia rodzin zastępczych w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez zapewnienie dostępu do usług koordynatora pieczy zastępczej, specjalistów i rodzin pomocowych, organizowanie grup wsparcia oraz szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze. Ponadto będą kontynuowane działania promujące ideę rodzicielstwa zastępczego, nakierowane na pozyskiwanie kolejnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.